

කල්බදු (LKAS - 17)

1.1 කල්බද්ද

කල්බද්දක් යනු එකඟවූ කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා කල්බදු දීමනාකරු කුලියක් ලැබීම මත, කල්බදු ගැනුම්කරුට වත්කමක් භාවිතා කිරීමේ අයිතිය මාරු කිරීමේ ගිවිසුමකි.

1.2 කල්බදු වර්ගීකරණය

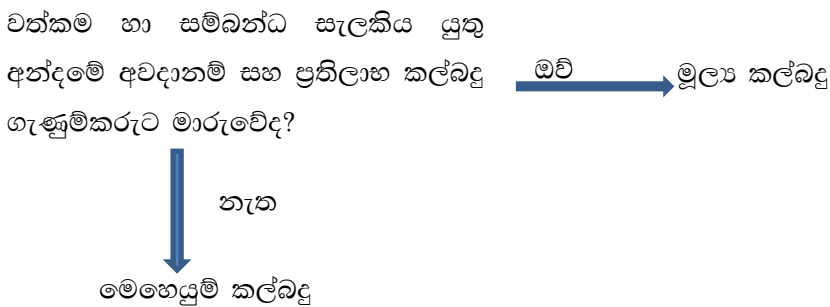
ගිණුම්කරණයේ දී කල්බදු ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් දෙකකට වර්ග කරයි, එය මූල්‍ය කල්බදු සහ මෙහෙයුම් කල්බදු ලෙස හඳුන්වයි. මෙම වර්ගීකරණය කිරීම පදනම් වන්නේ අදාළ කල්බදු වත්කමේ අයිතිය හා සම්බන්ධ සැලකිය යුතු අන්දමේ අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ පවතින්නේ කල්බදු ගැනුම්කරු සමඟද නැතහොත් කල්බදු දීමනාකරු සමඟ ද යන්න මතය.

මෙහිදී වත්කම හා සම්බන්ධ ප්‍රතිලාභ යන්නට පහත දෑ ඇතුළත් වේ.

- * වත්කම අදාළ කාලපරිච්ඡේදයේ භාවිතය නිසා ලබාගත හැකි අදායම සහ පිරිවැයෙහි සිදුවන ඉතිරිය.
- * වත්කමේ අගය ඉහළයාම නිසා ඇතිවන ප්‍රාග්ධන ලාභ.
- * වත්කමේ ඵලදායී ජීව කාලය අවසානයේ දී ලබාගත හැකි සුන්බුන් අගය.

වත්කම හා සම්බන්ධ අවදානම් යන්නට පහත දෑ අන්තර්ගත වේ.

- * වත්කම නඩත්තු කිරීමේ හා අලුත්වැඩියා කිරීමේ වියදම්.
- * වත්කම රක්ෂණය කිරීමේ පිරිවැය.
- * වත්කම අවභාවිතය නිසා සිදුවන පාඩු.
- * තාක්ෂණික යල් පැනීම් නිසා සිදුවන පාඩු.

පහත උදාහරණ ලෙස දක්වා ඇති අවස්ථාවලදී, බොහෝ විට කල්බද්දක් මූල්‍ය කල්බද්දක් ලෙස වර්ගකරයි.

- a) කල්බදු වත්කමේ අයිතිය, කල්බදු කාල සීමාව අවසානයේ දී කල්බදු ගැනුම්කරුට මාරුවීම.
- b) කල්බදු කාලසීමාව අවසානයේ දී, කල්බදු ගැනුම්කරුට අදාළ වත්කම සාධාරණ අගයට වඩා සැලකිය යුතු අන්දමේ අඩු අගයකට වත්කම මිලට ගැනීමේ විකල්පයක් අඩංගු වීම.

- c) කල්බදු වත්කමේ අයිතිය කල්බදු ගැණුම්කරුට මාරු නොවුවත්, කල්බදු කාල සීමාව මඟින් වත්කමේ ජීව කාලයෙන් වැඩි කොටසක් ආවරණය වීම.
- d) කල් බද්ද ආරම්භයේ දී, අවම කල්බදු ගෙවීම් වල වර්තමාන අගය වත්කමේ සාධාරණ අගයට ආසන්න වශයෙන් සමාන වීම.
- e) කල්බදු වත්කම කල්බදු ගැණුම්කරුට විශේෂ ආකාරයන්, සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස් කිරීමක් නොකර භාවිතා කළ හැකි වන ලෙස සකසා තිබීම.

ඉහත උදාහරණ වලට අමතරව, පහත අවස්ථා වලදී ද කල් බද්දක් මූල්‍ය කල්බද්දක් ලෙස වර්ග කරයි.

- a) අදාළ කල්බදු ගිවිසුම කල්බදු ගැණුම්කරුට අවලංගු කළ හැකිනම් සහ අවලංගු කිරීම නිසා කල්බදු දීමනාකරුට වන පාඩුව කල්බදු ගැණුම්කරු විසින් දැරීමට සිදුවීම.
- b) කල්බදු වත්කමේ සාධාරණ අගය වෙනස් වීම මඟින් සිදුවන ලාභ සහ පාඩු කල්බදු ගැණුම්කරු වෙත පැවතීම.
- c) කල්බදු ගිවිසුම, දෙවන කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා වෙළඳපොළේ පවතින වාරිකයට වඩා අඩු වාරිකයකට කල්බදු ගැනීමේ හැකියාව බදු ගැණුම්කරු සතුව පැවතීම.

කෙසේ නමුත් ඉහතින් සඳහන් කල අවස්ථාවලදී කල්බදු ගිවිසුම මූල්‍ය කල්බද්දක් ලෙස සාමාන්‍යයෙන් වර්ග කලත්, එය සෑම විටම එසේ නොවේ.

1.3 මූල්‍ය කල්බදු සඳහා ගිණුම්කරණය

(a) මූල්‍ය කල්බදු සම්බන්ධව කල්බදු ගැණුම්කරුගේ පොත්වල ගිණුම්කරණය

මූල්‍ය කල්බදු ගිවිසුමක යථාස්ථවරූපය සලකා බැලූ කල, එය වත්කමක් දිගු කාලීන ණයක් යටතේ ලබාගත් ගණුදෙනුවක් හා සමානය.

මූලික හඳුනාගැනීම

කල්බදු ගැණුම්කරු කල්බදු වත්කම සහ ඊට අදාළ කල්බදු වගකීම හඳුනාගැනීම සිදුකරයි. මෙහිදී කල්බදු වත්කම සහ වගකීම වාර්තා කරන්නේ, කල්බදු වත්කමේ සාධාරණ අගය හෝ ඊට අඩු නම් අවම කල්බදු ගෙවීම් වල වර්තමාන වටිනාකමයි.

අවම කල්බදු ගෙවීම් යනු කල්බදු දීමනාකරුට කල්බදු කාල සීමාවේ ගෙවීමට නියමිත ප්‍රමාණයයි. වර්තමාන අගය ගණනය කිරීමේ දී භාවිතා කළ යුතු වට්ටම් සාධකය වන්නේ කල්බද්ද තුළ ඇතුළත් පොළී අනුපාතයයි. එසේ කල්බද්ද තුළ ඇතුළත් පොළී අනුපාතය තීරණය කල නොහැකි නම්, කල්බදු ගැණුම්කරුගේ ණයට ගැණුම් පිරිවැය අනුපාතය වට්ටම් සාධකය ලෙස භාවිතා කල හැකිය.

මූලික සෘජු පිරිවැය

මූලික සෘජු පිරිවැය යනු කල්බදු ගිවිසුමට ඇතුළත් වීමේ දී මූලිකව, අනිවාර්යෙන් දැරීමට සිදුවන වියදම්ය. මේ යටතට කල්බදු ගිවිසුමට ඇතුළත් වීමේ දී ගෙවූ කොමිස් මුදල්, නෛතික ගාස්තු සහ

කල්බදු ගිවිසුම සකස් කිරීමට ගෙවූ ලියකියවිලි වලට අදාළ ගාස්තු ඇතුළත් වේ. ප්‍රමිත අංක 17 (LKAS 17) ට අනුව, මූලික සෘජු පිරිවැය කල්බදු වත්කමේ පිරිවැයේ කොටසක් ලෙස ප්‍රාග්ධනික කරයි.

මූලික හඳුනාගැනීමට පසු මැනීම

කල්බදු කාලසීමාව පුරා ගෙවනු ලබන වාරික ප්‍රධාන කොටස් 2 කින් සමන්විත වේ. ඒ අදාළ කල්බදු ණය මුදලෙහි ආපසු ගෙවීම සහ කල්බදු පොළී ගෙවීමයි. එම නිසා ඒ ඒ වාරිකය තුළ ඇතුළත් ණය මුදල ආපසු ගෙවීම සහ පොළී ගෙවීම වෙන වෙනම හඳුනාගැනීම කලයුතුය. කාලපරිච්ඡේදය මුල පවතින කල්බදු වගකීම, කල් බද්ද තුළ ඇතුළත් පොළී අනුපාතයෙන් ගුණ කිරීම මගින් අදාළ කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ පොළිය ගණනය කල හැකිය. අදාළ වාරිකයෙන්, කාල පරිච්ඡේදයේ පොළිය අඩුකළ පසු ඉතිරිය ණය මුදලේ ආපසු ගෙවීම් කොටස ලෙස හඳුනාගත හැකිය.

කල්බදු වත්කම ක්ෂය කිරීම

කල්බදු වත්කම ක්ෂය කල යුතු වන්නේ, කල්බදු ගැණුම්කරු විසින් අදාළ වත්කම් සඳහා අනුගමනය කරන ක්ෂය ක්‍රමය පදනම් කරගෙනය. මෙහිදී කල්බදු කාලය අවසානයේ දී වත්කමේ අයිතිය පවතිනම්, අදාළ කල්බදු වත්කම, වත්කමේ ඵලදායී ජීවකාලය පුරා ක්ෂය කල යුතුය. වත්කමේ අයිතිය කල්බදු කාලය අවසානයේ කල්බදු ගැණුම්කරුට මාරු නොවේ නම්, අදාළ වත්කම ක්ෂය කල යුත්තේ වත්කමේ ඵලදායී ජීව කාලය සහ කල්බදු ගිවිසුමේ කාලය යන කාල දෙකෙන් අඩු කාලය පුරාය.

උදාහරණ 01

කල්බදු ගැණුම්කරුවෙකු 2015/04/01 දින මූල්‍ය කල්බදු ගිවිසුමකට එළඹුණු අතර අදාළ කල්බදු උපකරණයේ පිරිවැය රු. 47,456 කි. කල්බදු ගිවිසුම අනුව රු. 13,610 ක මූලික ගෙවීමක් කළයුතු අතර ඉතිරිය වාර්ෂික වාරික 3කින්, රු. 13,610 බැගින් ගෙවිය යුතුය. අදාළ වාරික 3 ගෙවීම ආරම්භ කළයුතු වන්නේ 2016/03/31 දින සිටය. පොළී අනුපාතය වන්නේ 10%කි. කල්බදු ගැණුම්කරු අදාළ වත්කම අවුරුදු 4ක් භාවිතා කිරීමට අපේක්ෂා කරන අතර ඵලදායී ජීව කාලය අවසානයේ දී සුන්බුන් අගයක් නොමැති ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. කල්බදු ගැණුම්කරු මෙවැනි වත්කම් සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කරයි.

වට්ටම් සාධකයන් පහත පරිදි වේ.

අවුරුද්ද	වට්ටම් සාධකය 10%
1	0.909
2	0.826
3	0.751

අවශ්‍ය වන්නේ,

- a) කල්බදු ගැනුම්කරුගේ පොත් වල අදාළ ගනුදෙනු සටහන් කිරීමට අවශ්‍ය ජ'නල් සටහන්.
- b) 2016/3/31 අවසන් වර්ෂය සඳහා ලාභ අලාභ ගිණුමේ උදාහරණ සහ 2016/3/31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශයේ උදාහරණය.

පිළිතුර

මූලික හඳුනාගැනීම,

පහත සඳහන් දෙකෙන් අඩු අගයට

- * වත්කමේ සාධාරණ අගය රු. 47,456
- * අවම කල්බදු ගෙවීම් වල වර්තමාන අගය රු. 47,456

අවම කල්බදු ගෙවීම් වල වර්තමාන අගය ගණනය කිරීම

කාලපරිච්ඡේදය	මුදල් ප්‍රවාහය	වට්ටම් සාධකය	වර්තමාන අගය
0	13,610	1.000	13,610
1	13,610	0.909	12,373
2	13,610	0.826	11,258
3	13,610	0.751	10,225
			47,456

කල්බදු ක්‍රමකේෂය ක්‍රමයට අදාළ ලේඛනය

කල්බදු කාලපරිච්ඡේදය	වසර මූල කල්බදු වගකීම	කල්බදු පොලීය 10%	වාරික ගෙවීම	කල්බදු වගකීම වසර අග
1	33,846.00	3,384.60	(13,610)	23,620.60
2	23,620.60	2,362.06	(13,610)	12,372.66
3	12,372.66	1,237.27	(13,610)	-

(a) අදාළ ද්විත්ව සටහන්

- * කල්බදු වත්කම් ගිණුම හර 47,456
- කල්බදු වගකීම් ගිණුම බැර 47,456
- (කල්බදු වත්කම සහ කල්බදු වගකීම සටහන් කිරීම)

- * කල්බදු වගකීම් ගිණුම හර 13,610
- මුදල් ගිණුම බැර 13,610
- (මූලික ගෙවීම් වාර්තා කිරීම)

* කල්බදු පොළී වියදම් ගිණුම	හර	3,384.60
කල්බදු වගකීම් ගිණුම	බැර	3,384.60
(කල්බදු පොළී වියදම සටහන් කිරීම)		
* කල්බදු වගකීම් ගිණුම	හර	13,610
මුදල් ගිණුම	බැර	13,610
(වාරිකය ගෙවීම සටහන් කිරීම)		
* ක්ෂය ගිණුම	හර	11,864
ක්ෂය වෙන් කිරීමේ ගිණුම	බැර	11,864
(කල්බදු වත්කමේ ක්ෂය වාර්තා කිරීම)		

(b)

2016/03/31 අවසන් වර්ෂය සඳහා ලා/ලා ප්‍රකාශනය

ක්ෂය වියදම	(11,864)
කල්බදු පොළී වියදම	(3,384.60)

2016/03/31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශය

ජංගම නොවන වත්කම්	පිරිවැය	ක්ෂය වෙන් කිරීම	ශුද්ධ අගය
උපකරණ	47,456	(11,864)	35,592
ජංගම නොවන වගකීම්			
කල්බදු වගකීම්			12,372.66
ජංගම වගකීම්			
කල්බදු වගකීම්			11,247.94

* ශේෂපත්‍ර වාර්තාකරන දිනට, කල්බදු වගකීම්, ජංගම නොවන වගකීම් සහ ජංගම වගකීම් ලෙස වර්ග කළ යුතුය. මෙහිදී ජංගම වගකීම් ලෙස වර්ග කරන්නේ ඊළඟ ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදය තුළ නිරවුල් කිරීමට බලාපොරොත්තු වන කොටසයි. මෙම උදාහරණය අනුව ශේෂ පත්‍ර දිනට (2016/03/31) ජංගම වගකීම් කොටස වන්නේ මුළු කල්බදු වගකීමෙන්, ජංගම නොවන වගකීම් කොටස අඩුකළ පසු ලැබෙන අගයයි. (23,620.60 - 12,372.55 = 11,247.94) මෙම වෙන් කිරීම සඳහා අප පිළියෙල කල කල්බදු ක්‍රමක්ෂය ලේඛනය භාවිතා කල හැකිය.

(b) මූල්‍ය කල්බදු සඳහා කල්බදු දීමනාකරුගේ පොත්වල ගිණුම්කරණය

මූලික හඳුනාගැනීම

මෙහිදී ලැබිය යුතු කල් බදු වාරික සටහන් කරන්නේ ශුද්ධ ආයෝජනයටයි. ශුද්ධ ආයෝජනය යනු, දළ ආයෝජනය කල් බද්ද තුළ ඇතුළත් පොළී අනුපාතයෙන් වට්ටම් කිරීමෙන් ලැබෙන වර්තමාන අගයයි. ප්‍රමිත අංක 17ට අනුව දළ ආයෝජනය පහත අයිතම දෙකේ එකතුවෙන් සමන්විත වේ.

- a) කල්බදු දීමනාකරුට කල්බදු ගිවිසුම යටතේ ලැබිය යුතු අවම කල්බදු ලැබීම් සහ
- b) සහතික නොකළ අවශේෂ වටිනාකම (කල්බදු දීමනාකරු හා සම්බන්ධ පාර්ශ්වයන් සහතික කළ අවශේෂ වටිනාකම් කොටස)

සමහර අවස්ථාවලදී, කල්බදු ගිවිසුම ආරම්භයේ දී කල්බදු දීමනාකරු විසින් මූලික සෘජු පිරිවැය දැරීමට සිදුවේ. උදාහරණ ලෙස කොමිස් මුදල්, නෛතික ගාස්තු සහ කල්බදු ගිවිසුමට එළඹීමට ගෙවූ අනෙකුත් මූලික සෘජු වියදම්. මූල්‍ය කල්බදු ලැබිය යුතු අගයේ කොටසක් ලෙස මූලික සෘජු වියදම් සලකයි.

මූලික හඳුනාගැනීමට පසු මැනීම

කල්බදු වත්කමේ සාධාරණ අගයන්, වට්ටම් නොකළ අවම කල්බදු ගෙවීම් වල එකතුව සහ සහතික නොකළ අවශේෂ වටිනාකම අතර වෙනස කල්බදු කාලපරිච්ඡේදය නොඉපයූ මූල්‍ය ආදායම ලෙස සලකයි. මූල්‍ය ආදායම හඳුනාගැනීම සිදු කළ යුතු වන්නේ අදාළ පොළී අනුපාතය සහ ශුද්ධ ආයෝජනය සැලකිල්ලට ගැනීමෙනි. එය ගණනය කිරීම සිදු කළ යුතු වන්නේ කාලපරිච්ඡේදය මූල්‍ය කල්බදු ලැබිය යුතු ශේෂයේ වර්තමාන අගය, කල්බද්ද තුළ ඇතුළත් පොළී අනුපාතයෙන් ගුණ කිරීමෙනි.

උදාහරණ 02

කල්බදු ගැණුම්කරුවෙකු 2015/04/01 දින මූල්‍ය කල්බදු ගිවිසුමකට එළඹුණු අතර අදාළ උපකරණයේ පිරිවැය රු. 47,456 කි. කල්බදු ගිවිසුම අනුව රු. 13,610ක මූලික ගෙවීමක් කලයුතු අතර ඉතිරිය වාර්ෂික වාරික 3කින්, රු. 13,610 බැගින් ගෙවිය යුතුය. අදාළ වාරික 3 ගෙවීම ආරම්භ කලයුතු වන්නේ 2016/03/31 දින සිටය. කල්බද්ද තුළ ඇතුළත් පොළී අනුපාතය 10%කි. කල්බදු ගැනුම්කරු අදාළ වත්කම අවුරුදු 4ක් භාවිතාකිරීමට අපේක්ෂා කරන අතර එලදායි ජීව කාලය අවසානයේ දී සුන්බුන් අගයන් නොමැති ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. කල්බදු ගැනුම්කරු මෙවැනි වත්කම් සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කරයි. කල්බදු ගැණුම්කරුගේ සහ කල්බදු දීමනාකරුගේ ගිණුම් වර්ෂය මාර්තු 31න් අවසන් වේ.

වට්ටම් සාධකයන් පහත පරිදි වේ.

වර්ෂය	වට්ටම් සාධකය 10%
1	0.909
2	0.826
3	0.751

* මුදල් ගිණුම	හර	13,610
ලැබිය යුතු කල්බදු ගිණුම	බැර	13,610
(කල්බදු වාරිකය ලැබීම සටහන් කිරීම)		

b) 2016/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ලා/ලා ගිණුම

කල්බදු පොළී ආදායම	3,384.60
-------------------	----------

2016/03/31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය

ජංගම නොවන වත්කම්	
ලැබිය යුතු කල්බදු	12,372.66
ජංගම වත්කම්	
ලැබිය යුතු කල්බදු	11,247.94

* ශේෂපත්‍ර දිනට, ලැබිය යුතු කල්බදු ශේෂය (කල්බදු ණයගැති ශේෂය) ජංගම නොවන වත්කම් සහ ජංගම වත්කම් ලෙස වර්ගකල යුතුය. ජංගම වත්කම් ලෙස හඳුනාගත යුත්තේ ඉදිරි ගිණුම් වර්ෂය තුළ අයකරගත යුතු අගයයි. මෙම උදාහරණයට අනුව ශේෂ පත්‍ර දිනට (2016/03/31 දිනට) ජංගම වත්කම් කොටස වන්නේ මුළු කල්බදු ණයගැති අගයෙන්, ජංගම නොවන වත්කම් කොටස අඩුකල පසු ලැබෙන අගයයි. (23,620.60 - 12,372.66 = 11,247.94) මෙම වර්ග කිරීම සඳහා අප පිළියෙල කළ ක්‍රමක්ෂය ලේඛණය භාවිතා කළ හැකිය.

1.4 මෙහෙයුම් කල්බදු සඳහා ගිණුම්කරණය

(a) මෙහෙයුම් කල්බදු සම්බන්ධව කල්බදු ගැණුම්කරුගේ පොත්වල ගිණුම්කරණය

මෙහෙයුම් කල්බදු වලදී, අදාල වත්කම නැවත කල්බදු දීමනාකරුට, කල්බදු කාල සීමාව අවසානයේ දී බාරදීම සිදුකල යුතුය. මේ නිසා කල්බදු ගැණුම්කරුට වත්කම සම්බන්ධ අයිතියක් නොමැත. (උදා:- වත්කමක් වාරික ගෙවීමක් යටතේ භාවිතය) ඒ අනුව කල්බදු වාරික ගෙවීම, අදාල කාලපරිච්ඡේදය තුළ වියදමක් ලෙස කල්බදු ගැණුම්කරු හඳුනාගනී.

උදාහරණ 03

2015/01/01 දින ABC PLC මෙහෙයුම් කල්බදු ගිවිසුමකට PGR PLC සමඟ එළඹුණු අතර අදාල ගිවිසුම යන්ත්‍රයක් සම්බන්ධ වේ.

කල්බදු කාලය වසර 3යි.

වාර්ෂික කල්බදු වාරිකය රු. 120,000 (සෑම වර්ෂයකම දෙසැම්බර් 31 ගෙවිය යුතුය)

අවශ්‍ය වන්නේ,

ගණුදෙනුව කල්බදු ගැණුම්කරුගේ පොත්වල සටහන් කිරීමට අවශ්‍ය ජ'නල් සටහන්.

පිළිතුර

මෙහෙයුම් කල්බදු වියදම් ගිණුම හර 120,000
මුදල් ගිණුම බැර 120,000

(b) මෙහෙයුම් කල්බදු සඳහා කල්බදු දීමනාකරුගේ පොත් වල ගිණුම්කරණය

ප්‍රමිත අංක (LKAS) 17 ට අනුව මෙහෙයුම් කල්බදු වලදී අදාළ කල්බදු වත්කම කල්බදු දීමනාකරු විසින් ඔහුගේ මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශයේ වත්කමක් ලෙස හඳුනාගනී. එයට හේතුව වන්නේ වත්කමේ පාලනය දැනටමත් පවතින්නේ කල්බදු දීමනාකරු සතුව නිසාය. නමුත් අදාළ වත්කම මෙහෙයුම් කල් බද්දක් යටතේ ගිවිසුමකට එළඹී ඇති බව හෙළිදරව් කිරීම වැදගත් වේ. තවද අදාළ වත්කම කල්බදු දීමනාකරු විසින් ක්ෂය කිරීමද අවශ්‍ය වේ.

මෙහෙයුම් කල්බද්ද යටතේ දීමනාකරුට ලැබෙන වාරිකය ආදායමක් ලෙස සරල මාර්ග ක්‍රමයට හඳුනාගත යුතුය. (අනෙකුත් ආදායම හඳුනාගැනීමේ ක්‍රමයක් අදාළ නොවේ නම්) කල්බද්ද සම්බන්ධයෙන් මූලික සෘජු වියදමක් දැරුවේ නම් අදාළ පිරිවැය වත්කමේ ධාරණ අගයට එකතු කල යුතු අතර එය වියදමක් ලෙස කල්බදු කාලය පුරා හඳුනාගත යුතුය.

1.5 වත්කම විකුණා නැවත කල්බදු ගැනීම

මේ යටතේ දී අදාළ වත්කමේ අයිතිකරු වත්කම මූල්‍ය සමාගමකට විකුණන අතර, නැවත එම වත්කම කල්බදු ගිවිසුමක් යටතේ භාවිතා කිරීම සිදු වේ. මෙම ගනුදෙනුව කල්බදු ගැණුම්කරු/වත්කම විකුණනු ලබන පාර්ශ්වය සහ කල්බදු දීමනාකරු/ වත්කම මිලදී ගන්නා පාර්ශ්වය අතර සිදුවේ. මෙවැනි ගනුදෙනු සමහර ව්‍යාපාර ක්ෂේත්‍රයක් තුළ පොදුවේ දැකිය හැකිය (උදා:- හෝටල් ක්ෂේත්‍රයේ) මෙවැනි ගනුදෙනු සඳහා ගිණුම්කරණය පදනම් වන්නේ, අදාළ ගනුදෙනුවෙන් ඇති වන්නේ මූල්‍ය කල් බද්දක් ද, නැතහොත් මෙහෙයුම් කල් බද්දක් යන්න මතය.

1.6 හෙළිදරව් කිරීම්

මූල්‍ය කල්බදු (කල්බදු ගැණුම්කරු)

- a) කාලපරිච්ඡේදය අවසාන දිනට ඒ ඒ වත්කම් පත්තියේ ඇති වත්කම් වල ධාරණ වටිනාකම්.
- b) වාර්තාකරන පරිච්ඡේදය අවසානයේ දී අවම කල්බදු ගෙවීම් වල එකතුව සහ එහි වර්තමාන අගය අතර සැසඳීමක්.
- c) කල්බදු ගැණුම්කරුගේ ප්‍රධාන කල්බදු ගිවිසුම් වලට අදාළ විස්තරයන්.
- d) ප්‍රමිත අංක (LKAS) 16, 36 සහ 38 අනුව මූල්‍ය කල්බදු යටතේ භාවිත කරන වත්කම් වලට අදාළ හෙළිදරව් කිරීම්.

මූල්‍ය කල්බදු (කල්බදු දීමනාකරු)

- a) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ දී දළ ආයෝජනයේ සහ අවම කල්බදු ගෙවීම් වල වර්තමාන අගය අතර සැසඳීමක්
- b) නොමැති මූල්‍ය ආදායම
- c) සහතික නොකල අවශේෂ අගය
- d) කල්බදු දීමනාකරුගේ ප්‍රධාන කල්බදු ගිවිසුම් වලට අදාළ විස්තරයක්

මෙහෙයුම් කල්බදු (කල්බදු ගැණුම්කරු)

- a) අනාගත අවම කල්බදු ගෙවීම් වල එකතුව
- b) කාලපරිච්ඡේදය තුළ වියදම ලෙස හඳුනාගත් කල්බදු ගෙවීම්
- c) කල්බදු ගැණුම්කරුගේ ප්‍රධාන කල්බදු ගිවිසුම්වලට අදාළ විස්තරයක්

මෙහෙයුම් කල්බදු (කල්බදු දීමනාකරු)

- a) අනාගත අවම කල්බදු ගෙවීම් වල එකතුව
- b) කල්බදු දීමනාකරුගේ ප්‍රධාන කල්බදු ගිවිසුම් වලට අදාළ විස්තරයන්